

som det blandt andet kommer til udtryk i Lübeck-bispen Albert Krummediges brev fra 1472, hvor deres regelsæt blev fastlagt. Videre rekonstrueres, hvor klostret lå i Plön, og der er en undersøgelse af, hvilke personer der var knyttet til klostret ordnet efter embedskategori. Der synes ikke at have været et snævert socialt rekrutteringsgrundlag til klostret. Derefter undersøges klostrets økonomiske forhold, relationerne mellem klostret og byen og endelig klostrets sidste år. Med reformationen var dagene talte for klostret. I 1542 var der tale om at nedlægge det. Det forhindredes, men det gik dog ned ad bakke for klostret, både hvad angik økonomi og antal søstre. Desuden blev klostrene i omegnen nedlagt ét efter ét, og i 1564 blev det visiterende kloster Segeberg nedlagt. Endelig 1578 underskrev klostrets moder og søsterforsamlingen et dokument, hvorved de overdrog deres besiddelser til hertug Johan den Yngre. Klostret var dermed nedlagt.

Bogens anden afdeling har først en redegørelse for kildernes overlevering, og hvem der er udstedere. Desuden er der en redegørelse for, hvilket sprog de er affat-

tet på, og for tidligere udgaver. I 1883 blev der udgivet register over 31 dokumenter, der stammede fra klostrets arkiv, men kun fire af kilderne har tidligere været trykt in extenso, og der har ikke tidligere været en samlet udgave. Endelig er der et afsnit om udgivelsesprincipperne. Herefter følger de enkelte kilde-dokumenter i kronologisk orden. På trods af at klostret kun eksisterede i 90 år, er der 41 kildeenheder. Så følger en oversigt, ligeledes kronologisk ordnet, med en angivelse af dokumenternes signaturer i det slesvig-holstenske landsarkiv og med angivelse af trykkested for dem, der tidligere har været offentliggjort. Herefter kommer en liste med de korte indholdsoversigter, der har indledt de enkelte dokumenter i udgivelsen. Man får hermed en overskuelig samlet oversigt over indholdet af hvert enkelt stykke. Efter litteraturlisten mm. følger såvel et person- som et stedregister. Uundværlige redskaber, der forhøjer brugsværdien af en kildeudgivelse.

Udgivelse af kilder kan ikke andet end hilses velkommen, og det skal denne omhyggelige udgivelse da også.

Birgitte Langkilde

NORDEN

Robert Bohn & Michael Engelbrecht, Hg.: *Weltgeltung und Regionalität. Nordeuropa um 1900*. *Studia septemtrionalia*, Band 1, Hg. Hain Rebas. (Peter Lang, Frankfurt am Main 1992). 314 s.

Bogen er den første udgivelse i skrift-rækken *studia septemtrionalia*, som ud-gives af »Zentrum für Nordische Studien« ved universitetet i Kiel. Det forelig-gende bind indeholder bidragene fra et

internationalt kolloquium, afholdt i Kiel 1989.

Nordeuropa omkring år 1900 er bo-gens emne, og ideen er at belyse den gensidige kulturelle indflydelse mellem Nordeuropa og det øvrige europæiske kontinent, som udfoldede sig særligt markant omkring århundredskiftet. Til-gangen er tværfaglig. Gennem 18 bi-drag forsøger man at komme rundt om kulturen i dens mangfoldige aspekter; litteraturen repræsenteres i artikler om

forfatterne Selma Lagerlöf og Martin Andersen Nexø; malerkunsten præsenteres bl.a. i en artikel om landskabsmaleriet som præget af en særlig nationalistisk trend i disse år, og en anden artikel fokuserer på forestillingerne om sundhed og sygdom, sådan som disse kommer til udtryk hos de både inden- og udenlandsk kendte nordiske malere i perioden. Diskussionen om en særlig *nordisk tone* i nordisk kunst dukker op i flere perspektivrige artikler om nordisk musik, først og fremmest hos Grieg, Gade, Sibelius, Carl Nielsen og Hugo Alfvén.

Udover sådanne decideret kunstorienterede bidrag rummer bogen også en historisk-sociologisk-politisk oversigt over situationen i Nordeuropa omkring år 1900 samt et bidrag om Oscar Montelius' og Sophus Müllers indflydelse på den europæiske udvikling inden for den forhistoriske arkæologi i slutningen af det 19. århundrede. Endvidere en diskussion af svensk indflydelse på museumskonceptionen i Tyskland samt en fremstilling af folkebevægelsernes betydning for udviklingen af den moderne velfærdsstat, sådan som den udfoldes i »den svenske model«.

Bogen når meget vidt omkring og er absolut anbefalelsesværdig, om man ønsker sig et tidsbillede af kulturelle strømninger mellem Norden og det øvrige Europa, dog især Tyskland, i perioden omkring 1900. De enkelte bidrag er spændende og kvalificeres ved, at forfatterne stort set ikke forfalder, hvad man måske kunne forvente med bogens brede titel, til mere eller mindre overfladiske fremstillinger af det luftige begreb: 'tidsånden' i perioden. De forpligter sig hver især til analyser af det felt, de ved noget om. Da bogen netop rummer så mange artikler om så forskellige kulturelle tendenser, udgør den en helhed, hvor de enkelte bidrag står ved siden af og kvalificerer hinanden.

Dog skal det siges, at man savner en afsluttende artikel, som forsøger at samle spørgsmålene op, som er blevet antydet undervejs af de enkelte bidragydere og som også tematiseres i den afsluttende debat. Hvad vil 'Weltgeltung' egentlig sige og hvem eller hvad er målestokken for, om noget kan betragtes som havende generel kulturel gyldighed, altså ikke blot lokalt og nationalt, men også internationalt? Det er spørgsmål, der knytter sig til diskussionen om forholdet mellem centrum og periferi og disses aldrig entydigt markerede grænser – en diskussion, der næppe medfører nogen stringent afklarethed, men netop derfor er des mere central.

Christa Lyke Christensen

Kari Tarkiainen: *Finnarnas Historia i Sverige. 2. Inflyttarna från Finland og de finska minoriteterna under tiden 1809-1944.* (Nordiska Museets Förlag, 1993). 445 s.

»Så byggde finländare upp detta land,
ej fosterland, ej främmande heller.
Ingen vet vad de kände, ej vad dem
band.

De byggde upp det rike som än gäller«.

Med dette citat fra »Invandrarnas sång« fra 1982 indleder forfatteren til dette digre værk, det andet bind af en imponerende og grundigere oversigt over finnernes historie i Stockholm, Uppsala og i mange andre byer samt naturligvis »Finnmarkerna« i det vestlige Sverige og den finske befolkning i Tornedalen. En del af det kildemateriale, som emanerer fra 1800-tallets første del, blev simpelthen stjålet fra Riksarkivet af »den evige studenten og fosterländske arkivtjuven« C. A. Gottlund under hans tid som ansat 1830'erne, da han kopierede eller tog originalerne med hjem til Finland. For senere tider kompletteres dette materiale med en stor mængde